

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 9Co/153/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1516202346
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 08. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Andrea Szombathová-Poláková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:1516202346.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Andrey Szombathovej-Polákovej a sudkýň Mgr. Ingrid Radošickej Vallovej a JUDr. Kataríny Marčekovej, v spore žalobcu: Poľnohospodárska Pôda s. r. o., so sídlom Bratislava, Sibírska 55, IČO: 44 138 369, zastúpený advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., so sídlom Zvolen, Stráž 3/223, IČO: 36 861 723, proti žalovanej: H. L., nar. XX. XX. XXXX, bytom D. - W., H. XX/XX, zastúpená advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., so sídlom Bratislava, Hviezdoslavovo námestie 25, IČO: 36 833 533, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 11. marca 2019, č. k. 19C/101/2016-121 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žalovanej sa priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Svoje rozhodnutie po právnej stránke odôvodnil ustanoveniami § 137 písm. c/, § 151 ods. 1, § 228 ods. 2 CSP, § 132 ods. 1, 2, § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z.z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva, § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z.z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov. Uviedol, že žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súdu Bratislava V. dňa 23. 02. 2016 domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa katastrálnom území W., obec D., okres D., zapísaných Okresným úradom D., katastrálny odbor na LV č. XXXX, parcely reg. „E“ evidované na mape určeného operátu, parcelné č. XXX o výmere XXX m², druh pozemku orná pôda, parcelné č. XXX o výmere XXXX m², druh pozemku orná pôda a parcelné č. XXX o výmere XXXX m², druh pozemku trvalý trávny porast, ako aj priznania náhrady trov konania. Súčasne sa domáhal vydania neodkladného opatrenia, ktorým súd zakáže žalovanej nakladať - predať, žalovať, zameniť, dať do nájmu, založiť, zaťažiť vecným bremenom a vypožičať nehnuteľnosti až do právoplatného skončenia veci. Uviedol, že dňa 07. 07. 2015 uzavrel so žalovanou k predmetným nehnuteľnostiam kúpnu zmluvu, ktorou žalovaná previedla na žalobcu vlastnícke právo k uvedeným nehnuteľnostiam. Návrh na vklad vlastníckeho práva na základe stranami uzavretej kúpnej zmluvy bol Okresnému úradu D., katastrálny odbor doručený dňa 08. 07. 2015. Žalovaná od tejto kúpnej zmluvy odstúpila, pričom odstúpenie od zmluvy nezdôvodnila. Žalobca mal za to, že odstúpenie od zmluvy nie je platné a domáhal sa určenia, že je vlastníkom nehnuteľností. Dňa 25. 02. 2016 bola vec z dôvodu miestnej nepríslušnosti Okresným súdom Bratislava V. postúpená na prejednanie Okresnému súdu Nitra, ako súdu miestne príslušnému podľa § 88 ods. 1 písm. h) CSP. Podaním zo dňa 20. 07. 2017 doručeným súdu dňa 24. 07. 2017 žalobca žiadal pripustiť zmenu petitu žaloby dôvodiac, že na základe kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi spoločnosťou

MH Invest, s. r. o., IČO: 36 724 530 so sídlom Trnavská cesta 100, 821 01 Bratislava ako kupujúcim a žalovanou ako predávajúcou bola ako vlastníka nehnuteľnosti do katastra zapísaná spoločnosť MH Invest, s. r. o. Ďalej na základe kúpnej zmluvy medzi spoločnosťou MH Invest s. r. o. ako predávajúcim a obchodnou spoločnosťou MH Invest II, s. r. o., IČO: 50 021 150 so sídlom Trnavská cesta 100, 821 01 Bratislava ako kupujúcim bola do katastra nehnuteľností zapísaná spoločnosť MH Invest II, s. r. o. Právoplatnosťou rozhodnutia Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky č. OU-NR-P zo dňa 18. 08. 2016 došlo k vyvlastneniu pozemkov v prospech spoločnosti MH Invest, s. r. o. Toto rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10. 10. 2016, č. XXXXX/XXXX/BXXX-SV/XXXXX/Ho. Náhrada za vyvlastnenie bola v zmysle uvedených rozhodnutí zložená do úschovy na Okresnom súde Nitra. Žalobca považuje kúpnu zmluvu uzavretú medzi ním a žalovanou za platnú, následné prevody pozemkov zo žalovanej na spoločnosť MH Invest, s. r. o. a zo spoločnosti MH Invest, s. r. o. na spoločnosť MH Invest II, s. r. o. za nulité z dôvodu rozporu so zásadou nemo plus iuris transfere ad alium potest quam ipse habet. Vzhľadom na zápis informatívnej poznámky o súdnom konaní o určení vlastníckeho práva k pozemkom je vylúčené, aby ktorýkoľvek z nadobúdateľov bol dobromyseľný. Žalobca mal za to, že vyvlastnené bolo jeho vlastnícke právo a nie vlastnícke právo spoločnosti MH Invest II, s. r. o., a teda náhrada za vyvlastnenie má byť vyplatená žalobcovi. Pre vyplatenie náhrady za vyvlastnenie musí žalobca preukázať, že bol vlastníkom pozemkov ku dňu vyvlastnenia. Túto skutočnosť môže preukázať jedine určujúcim rozsudkom súdu, čím žalobca deklaruje, že má naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva k pozemkom a zmenenou žalobou sa domáhal určenia, že bol vlastníkom pozemkov ku dňu vyvlastnenia. Účelom zmenej žaloby je v konečnom dôsledku určiť, komu má byť vyplatená náhrada za vyvlastnenie pozemkov, keď do úvahy prichádzajú dva subjekty, a to subjekt žalobcu a spoločnosť MH Invest II, s. r. o. Spoločnosť MH Invest II, s. r. o. a rovnako spoločnosť MH Invest, s. r. o. nadobudli pozemky v čase, kedy v katastri nehnuteľností zapísaná poznámka o tomto súdnom konaní, teda výrok právoplatného rozsudku bude s poukazom na ust. § 228 odsd. 2 CSP záväzný pre obe spoločnosti, bez ohľadu na to, či boli stranou tohto konania. Uznesením súdu č. k. 19C/101/2016-89 zo dňa 07. 06. 2018, právoplatným dňa 08. 06. 2018 súd pripustil zmenu petitu žaloby tak, že súd mal v tomto konaní určiť, že žalobca bol výlučným vlastníkom pozemkov registra „C“ v k. ú. W., obec D., okres Nitra s parc. č. XXX/XXX, ostatné plochy o výmere XXX m², parc. č. XXX/XXX, ostatné plochy o výmere XXXX m² a parc. č. XXX/XXX, ostatné plochy o výmere XXXX m², ku dňu ich vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18. 08. 2016 Okresného úradu D., odbor výstavby a bytovej politiky, č. OU-NR-P v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10. 10. 2016 č. XXXXX/XXXX/BXXX-SV/XXXXX/Ho. Strany sporu uzavreli dňa 07. 07. 2015 kúpnu zmluvu, na základe ktorej žalovaná previedla na žalobcu vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa katastrálnom území W., obci D., okrese D., zapísaných Okresným úradom D., katastrálny odbor na LV č. XXXX, evidovaných ako parcely reg. „E“, a to parcelné č. XXX o výmere XXX m², druh pozemku orná pôda, parcelné č. XXX o výmere XXXXX m², druh pozemku orná pôda a parcelné č. XXX o výmere XXXX m², druh pozemku orná pôda. Strany sa dojednali na kúpnej cene predmetu zmluvy vo výške 1980 eur, ktorá bola splatná v hotovosti pred podpisom kúpnej zmluvy. Z tvrdení žalovanej, ktoré žalobca nerozporoval mal súd preukázané, že pod č. V XXXX/XX bolo Okresným úradom D., katastrálny odbor vedené konanie o návrhu na zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na základe kúpnej zmluvy uzavretej medzi stranami dňa 07. 07. 2015. Na základe rozhodnutia Okresného úradu D., katastrálny odbor v konaní č. V XXXX/XX bol povolený vklad vlastníckeho práva v prospech žalobcu, avšak toto rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva bolo na základe protestu prokurátora právoplatne zrušené a evidencia žalovanej ako vlastníčky predmetných nehnuteľností bola v katastri nehnuteľností obnovená. Z obdobných vecí vedených súdom ako aj z odôvodnenia rozhodnutia Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10. 10. 2016 č. XXXXX/XXXX/BXXX-SV/XXXXX/To mal súd vedomosť o tom, že vláda Slovenskej republiky dňa 08. 07. 2015 uznesením č. 401/2015 schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii na realizáciu stavby „Vybudovanie strategického parku“ a dňa 13. 07. 2015 vydalo Ministerstvo hospodárstva SR Osvedčenie o významnej investícii č. XXXXX/XXXX-XXXX-XXXXX. V súlade s prijatým uznesením vlády č. 413/2015 vydalo Ministerstvo hospodárstva SR dňa 22. 07. 2015 Osvedčenie č. XXXXX/XXXX-XXXX-XXXXX, ktorým sa doplnila príloha č. 1 osvedčenia zo dňa 13. 07. 2015. V zmysle uvedeného je stavba „Vybudovanie strategického parku“ významnou investíciou a jej uskutočnenie je vo verejnom záujme. S poukazom na uvedené skutočnosti bola Okresnému úradu D., katastrálny odbor dňa 22. 07. 2015 doručená žiadosť Ministerstva hospodárstva SR zo dňa 20. 07. 2015 o zápis predkupného práva štátu, prílohou ktorej bol zoznam pozemkov podľa katastrálnych

území, na ktorých je potrebné vykonať zápis predkupného práva štátu a osvedčenie o tom, že stavba „Vybudovanie strategického parku“ je významnou investíciou a jej uskutočnenie je vo verejnom záujme. Dňa 03. 03. 2016 žalovaná v právnom postavení predávajúcej s obchodnou spoločnosťou MH Invest, s. r. o. ako kupujúcou uzavrela k predmetnej nehnuteľnosti kúpnu zmluvu č. XXXXX/XXX/XXXX/W./XXX/XXXX, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam za kúpnu cenu 56586,48 eura. Následne na základe kúpnej zmluvy č. XXXXXXXX zo dňa 21. 06. 2016 boli nehnuteľnosti prevedené z obchodnej spoločnosti MH Invest, s. r. o. na obchodnú spoločnosť MH Invest II, s. r. o. Okresný úrad D., odbor výstavby a bytovej politiky rozhodnutím č. OU-NR-P zo dňa 18. 08. 2016 rozhodol o vyvlastnení vlastníckeho práva spoločnosti MH Invest II, s. r. o. k pozemkom uvedeným v predmetnom rozhodnutí, a to pozemkom nachádzajúcich sa v katastrálnom území W. evidovaných na LV č. XXXX pre stavbu: „Vybudovanie strategického parku“, k.ú. O., R., W., U., R., T., kraj: D., okres: D. v prospech spoločnosti MH L., s. r. o. s tým, že za vyvlastnené pozemky patrí spoločnosti MH Invest II, s. r. o. náhrada podľa ust. § 4 ods. 3 zákona č. 282/2015 Z. z. Z dôvodu prebiehajúcich súdnych konaní týkajúcich sa určenia vlastníckeho práva k vyvlastňovaným pozemkom bola časť náhrady zložená do súdnej úschovy. Voči uvedenému rozhodnutiu podal žalobca ako aj ďalší účastníci vyvlastňovacieho konania odvolanie. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky ako správny orgán príslušný podľa ust. § 7 ods. 2 písm. a) zákona č. 282/2015 Z. z. v rozhodnutí č. XXXXX/XXX/BXXX-SV/XXXXX/To zo dňa 10. 10. 2016 o odvolaní rozhodlo tak, že odvolanie v celom rozsahu zamietlo. Žalobca podal na Krajský súd v Nitre žalobu, ktorou sa domáhal preskúmania rozhodnutia Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky zo dňa 10. 10. 2016, o ktorej Krajský súd v Nitre koná pod sp. zn. 11S/261/2016. Z tvrdení žalobcu, ktoré žalovaná nerozporovala, mal súd preukázané, že náhrada za vyvlastnenie nehnuteľností, ktorá je predmetom tohto konania bola zložená do úschovy súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18U/4/2016. V prejednávanej veci bola podaná určovacia žaloba, preto sa súd ako prvoradou otázkou zaoberal existenciou naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení. V danom prípade mal súd preukázaný naliehavý právny záujem na žalobou požadovanom určení, keď žalobca sa po pripustení zmeny petitu žaloby domáhal určenia, že bol vlastníkom nehnuteľností uvedených v petite žalobného návrhu ku dňu vydania rozhodnutia o vyvlastnení, čo by v prípade úspechu v tomto konaní znamenalo, že žalobcovi by vznikol nárok na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie. V konaní súd ďalej skúmal, či žalobca bol vlastníkom parcel nehnuteľností nachádzajúcich sa k. ú. W., obec D., okres D. vedených ako parcely reg. „C“, a to parcelné č. XXX/XXX - ostatné plochy o výmere XXX m², parcelné č. XXX/XXX - ostatné plochy o výmere XXXX m² a parcelné č. XXX/XXX - ostatné plochy o výmere XXXX m², ku dňu ich vyvlastnenia. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že žalobca sa vlastníkom predmetných nehnuteľností nikdy nestal. Z právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku vyplýva, že vlastnícke právo k nehnuteľnostiam je možné nadobudnúť na základe viacerých právnych skutočností, a to na základe zmlúv (kúpna, darovacia, zámenná a iné), dedením, rozhodnutím štátneho orgánu (napr. súdu, stavebného úradu) alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom. Pri nadobúdaní vlastníckeho práva zmluvami hovoríme spravidla o prevode vlastníckeho práva. Na zmluvný prevod nehnuteľnosti sa vyžaduje vždy písomná forma zmluvy, pričom súhlasné prejavy vôle účastníkov musia byť na tej istej listine. Platná zmluva o prevode nehnuteľnosti je však len prvým právnym krokom a sama osebe bez ďalšieho právneho úkonu ešte nemá za následok nadobudnutie, resp. prevod vlastníckeho práva. Musí k nej pristúpiť ďalšia právna skutočnosť - vklad do katastra nehnuteľností, ktorý má konštitutívne účinky. Až vkladom do katastra nehnuteľností sa nadobúda vlastníctvo a zmluva sa stáva účinnou. Vklad do katastra nehnuteľností sa uskutočňuje na základe právoplatného rozhodnutia príslušného správneho orgánu o jeho povolení. V danom prípade podľa názoru súdu žalobca nikdy nenadobudol vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam. Aj napriek skutočnosti, že uzavretú kúpnu zmluvu medzi stranami sporu považoval súd za riadne uzavretú a platný právny úkon, po jej uzavretí nastali okolnosti brániace realizácii predmetu zmluvy, čím sa plnenie zo zmluvy stalo objektívne nemožným. Žalobca takto nikdy nenadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, preto súd konštatoval, že vlastníkom nehnuteľností nebol ani ku dňu ich vyvlastnenia. S poukazom na uvedené skutočnosti súd žalobu zamietol. V prejednávanej veci súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Sžrk/2/2018 zo dňa 27. 06. 2018, v ktorom kasačný súd obdobnú situáciu vyhodnotil ako dodatočnú právnu nemožnosť plnenia, ktorá objektívne nastala pred rozhodnutím o povolení vkladu vlastníckeho práva na základe stranami uzavretej kúpnej zmluvy. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa pomeru úspechu v zmysle § 255 ods. 1 CSP. Keďže žalovaná bola v konaní úspešná a zatiaľ čo žalobca nedosiahol žiadny materiálne merateľný úspech, súd priznal žalovanej náhradu trov konania v plnom rozsahu (100 %). Dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 257 CSP súd v prejednávanom spore nevzhladol.

2. Rozsudok súdu prvej inštancie napadol v zákonnej lehote odvolaním žalobca, namietajúc, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Prvoinštančný súd vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že k predmetnému pozemku existovalo predkupné právo štátu. Dňa 08. 07. 2015 došlo k schváleniu návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii, následne Ministerstvo dňa 13. 07. 2015 vydalo osvedčenie o významnej investícii. Súčasťou návrhu bol v súlade s § 3 ods. 2 Zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach (ďalej len „Zákon o niektorých opatreniach“) aj zoznam pozemkov, na ktorých sa má realizovať schválená stavba. V čase podpisu zmluvy, ako ani v čase podania návrhu na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností sa predmetný pozemok v zozname nenachádzal. V čase podpisu kúpnej zmluvy teda nešlo o pozemky, na ktorých sa má realizovať významná investícia a teda ani žiadne predkupné právo v rozhodnom čase štátu nemohlo existovať. Vláda dňa 21. 07. 2015 uznesením č. 413/2015 novelizovala svoje skoršie uznesenie č. 401/2015 zo dňa 08. 07. 2015 a rozšírila rozsah pozemkov, na ktorých sa bude významná investícia realizovať. Pozemok ktorý je predmetom tohto sporu sa nachádzal až v tomto uznesení. Predkladacia správa k uzneseniu č. 413 jasne uvádza, že došlo k rozšíreniu pôvodne schválenej stavby s názvom vybudovanie strategického parku: „navrhovaná zmena vyplýva z posledného vývoja v rokovaniach s konečným investorom a následne z technického spresnenia vo vzťahu k pozemkom.“ Prvoinštančný súd skonštatoval, že k zápisu predkupného práva došlo dňa 22. 07. 2018, tohto dňa však došlo len k zápisu Uznesenia č. 401/2015 zo dňa 08. 07. 2015. K zápisu predkupného práva na základe novelizovaného uznesenia došlo až dňa 06. 08. 2015. Nesprávny procesný postup súdu spočíva v nedostatku odôvodnenia rozhodnutia. Nesprávne právne posúdenie spočíva v tom, že súd aplikoval nesprávne právne normy, ktoré následne i nesprávne aplikoval. Pokiaľ súd poukazuje na rozhodnutie o vklade, tak je potrebné uviesť, že len súd je oprávnený rozhodovať o otázke vlastníctva. V tomto prípade žalobcovi svedčí „titulus“, avšak „modus“ preukazuje právo inej osoby. Na odstránenie právnej neistoty slúži určovací žaloba. Zákon o niektorých opatreniach neobsahuje osobitnú úpravu predkupného práva. Súd dospel k nesprávnemu záveru, keď nezohľadnil ustanovenie § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka a ustanovenia § 602 až § 606 Občianskeho zákonníka. Zákon o niektorých opatreniach hovorí len o okamihu vzniku predkupného práva, pričom osobitne neupravuje obsah a oprávnenia s týmto právom spojené. Z uvedeného je zrejmé, že z hľadiska obsahu, účinkov a výkonu je potrebné aj na „zákonné“ predkupné právo vyplývajúce z ust. § 3 ods. 5 zákona o niektorých opatreniach aplikovať (uplatnením analógie legis v znení ust. § 853 Občianskeho zákonníka) všeobecnú úpravu o predkupnom práve podľa ust. § 602 až § 606 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 156/05 zo dňa 10. 05. 2006 ako i rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 2821/2014. Zákon o niektorých opatreniach neupravuje predkupné právo komplexne, predkupné právo je inštitútom upraveným v Občianskom zákonníku. Ustanovenie § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka je normatívnym vyjadrením tzv. analógie legis v občianskoprávných vzťahoch. Zo zásady bezrozpornosti právneho poriadku a rovnosti v právnych vzťahoch vyplýva, že predkupné právo štátu má taký istý obsah ako predkupné právo spoluvlastníka veci, dokonca obe predkupné práva sú zákonné. Nároky spojené s (prípadným) porušením predkupného práva sú upravené v ustanovení § 603 Občianskeho zákonníka, ktoré je potrebné aplikovať predovšetkým pre účel predkupného práva štátu, ktorý je usporiadanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v súvislosti s významnou investíciou. Tento účel možno dosiahnuť aj tým, že by sa štát domáhal nadobudnutia vlastníctva od nadobúdateľa. Nemôže obstať záver o dodatočnej nemožnosti plnenia ani o absolútnej neplatnosti právneho úkonu. Okresný súd vychádzal z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27.6.2018 sp. zn. 3Sžrk/2/2018, pričom najvyšší súd sa nevyjadril k následkom a oprávneniam osoby oprávnenej z predkupného práva. Prvoinštančný súd sa vôbec nevysporiadal s právnou úpravou predkupného práva. Súd bez akejkoľvek preskúmateľnej argumentácie konštatoval že došlo k dodatočnej právnej nemožnosti plnenia. Prvoinštančný súd neuviedol žiadnu právnu úvahu, ktorá by k takémuto záveru viedla. Rozhodnutie je v tejto časti nepreskúmateľné. Tiež možno konštatovať, že súd vec nesprávne právne posúdil, keď spojil s porušením predkupného práva dodatočnú právnu nemožnosť plnenia. Okrem toho, porušiť predkupné právo môže iba ten, komu táto povinnosť vyplýva zo zákona a tým je predávajúci, čiže žalovaná. Právna úprava § 3 ods. 5 zákona o niektorých opatreniach neobsahuje žiadne ustanovenie, z ktorého by vyplývala absolútna neplatnosť, napr. znením „inak je právny úkon neplatný“, žiadne ustanovenie „zákazu“ nakladania s majetkom. Pokiaľ zákonodarca odlišne neupravil v zákone o niektorých opatreniach obsah, oprávnenia, nároky i následky spojené s predkupným právom,

je potrebné vychádzať z ustanovení, ktoré tieto právne kategórie upravujú. Bez vysporiadania sa s kogentnými ustanoveniami upravujúcimi obsah a nároky spojené s porušením predkupného práva nie je možné dospieť k záveru že sa v danom prípade jedná o dodatočnú nemožnosť plnenia. Podľa komentára k Občianskemu zákonníku, z hľadiska právnej teórie rozoznávame zmluvné predkupné právo a zákonné predkupné právo (typicky napr. predkupné právo podielového spoluvlastníka podľa § 140 Občianskeho zákonníka). Predkupné právo upravené v ustanoveniach § 602 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré možno označiť za všeobecnú právnu úpravu predkupného práva a preto použiteľnú všade tam, kde zákonom ustanovené predkupné právo neobsahuje osobitnú právnu úpravu, je zmluvným predkupným právom. Z dôvodu subsidiárnej použiteľnosti tohto ustanovenia budú tieto ustanovenia aplikovateľné aj na prípady zákonného predkupného práva. Zákonné predkupné právo (okrem zákonného predkupného práva spoluvlastníkov, ktoré je upravené v Občianskom zákonníku) je predmetom úpravy osobitných predpisov (zákona o niektorých opatreniach ale i napr. zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu). Poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 4 Cdo 56/2009. Ďalej uviedol, že pojmové znaky nemožnosti plnenia a následky nemožnosti plnenia sú upravené v ustanovení § 575 Občianskeho zákonníka. Z ustanovenia § 3 ods. 7 Zákona o niektorých opatreniach vyplýva, že predkupné právo zaniká pokiaľ nedôjde k splneniu zákonných podmienok - do dvoch rokov sa nevykoná alebo nezačne vyvlastňovacie konanie. Z dikcie tohto ustanovenia vyplýva, že záväzok plniť podľa kúpnej zmluvy by bolo možné splniť aj po dohodnutej dobe. Predkupné právo si mohol štát uplatniť len kvôli protestu prokurátora, ktorý bol podaný voči rozhodnutiu o vklade, teda v dôsledku nezákonného postupu správneho orgánu, ktorý protestu nemal vyhovieť. Principiálnou podmienkou dodatočnej nemožnosti plnenia je jej trvalý charakter, to vyplýva aj zo znenia § 575 ods. 2 in fine, podľa ktorého nie je plnenie nemožné, ak ho možno uskutočniť až po dojednanom čase. V zásade neprichádza do úvahy, aby záväzok zanikol z dôvodu prechodnej nemožnosti plnenia a následne sa obnovil po odpadnutí solučnej prekážky. Pojmovým znakom dodatočnej nemožnosti je trvalá zmena okolností, ktorá je dotknutou stranou neovplyviteľná. Nakoľko z ustanovenia § 3 ods. 7 zákona o niektorých opatreniach vyplýva, že trvanie predkupného práva je časovo ohraničené a predovšetkým preto, lebo nároky z porušenia predkupného práva rieši osobitná (kogentná) právna úprava, nemôže sa jednať o dodatočnú nemožnosť plnenia. Dodatočná nemožnosť je pri predkupnom práve pojmovovo vylúčená. V zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka pri porušení predkupného práva pripadá do úvahy relatívna neplatnosť právneho úkonu podľa ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka, predkupné právo však v posudzovanom prípade v čase uzatvorenia zmluvy ešte neexistovalo a štát sa relatívnej neplatnosti ani nedovolal. Ďalšou možnosťou čo Občiansky zákonník pripúšťa je možnosť oprávnenej osoby (štátu) domáhať sa predaja nehnuteľnosti od nadobúdateľa za takú sumu za akú ju nadobudol nadobúdateľ, t.j. 1.980 eur. V posudzovanom prípade však štát nadobudol pozemok po tom, čo správny orgán vkladové konanie zastavil z dôvodu že právny úkon posúdil ako úkon absolútne neplatný. Následne si štát „uplatnil“ predkupné právo voči pôvodnému predávajúcemu (žalovanej), avšak už za sumu 56.586,48 eura. Uvedené znamená, že taký výklad, keď sa s predkupným právom štátu spája absolútna neplatnosť právneho úkonu resp. dodatočná nemožnosť plnenia, vedie k nehospodárnemu a neefektívnemu nakladaniu s verejnými financiami. Za nezákonné možno považovať i následné konanie o vyvlastnení, keď si štát uplatnil predkupné právo od žalovanej, následne pozemok previedol na MH Invest II., aby potom podal návrh na vyvlastnenie, ktorému Okresný úrad vyhovel. Ďalšou podstatnou skutočnosťou je, že prípadné porušenie predkupného práva nemôže byť posudzované na ťarchu kupujúceho t. j. žalobcu. Uvedené má relevanciu aj vo vzťahu k trovám konania, nakoľko podanie žaloby bolo zapríčinené správaním žalovanej. Tá kúpnu cenu za pozemok žalobcovi nevrátila a následne predmetný pozemok predala štátu, čiže jej bola vyplatená ďalšia kúpna cena. I zmena právneho predpisu, resp. vydanie uznesenia vlády, nemôže byť posudzované na ťarchu žalobcu. Tretím osobám sa stalo predkupné právo štátu známym až po jeho zápise do katastra nehnuteľností. Súd vec nesprávne posúdil, keď rozhodol o priznaní náhrady trov žalovanej a nezohľadnil špecifické okolnosti prejednávanej veci, ktoré sú dôvodmi hodnými osobitného zreteľa podľa ustanovenia § 257 CSP. Navrhol, aby odvolací súd zrušil rozsudok Okresného súdu v Nitre sp. zn. 19C/101/2016-121 zo dňa 11. 03. 2019 a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. K odvolaniu žalobcu sa písomne vyjadrila žalovaná, ktorá navrhla rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť a priznať jej právo na náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnila sa s procesným postupom a s právnym názorom súdu prvej inštancie a jeho rozhodnutie považuje za vecne správne, presvedčivo a vyčerpávajúco odôvodnené. Súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Sžrk/2/2018 zo dňa 27. 06. 2018 správne uviedol, že plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve zo dňa 07. 07. 2015, uzatvorenej

medzi ňou a žalobcom, sa stalo po vzniku záväzku objektívne nemožným, jej povinnosť plniť tak zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka a tým zanikol aj tento záväzok a preto žalobu ako nedôvodnú zamietol. Okresný súd v závere napadnutého rozhodnutia uvádza, že na úspech žalobcu v tomto konaní nemôže mať vplyv ani výsledok prebiehajúcich správnych konaní, resp. súdnych konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov, ktoré doposiaľ neboli skončené, na ktoré žalobca počas konania poukázal. Má zato, že okresný súd správne zistil skutkový stav, podľa ktorého deň nasledujúci po uzatvorení kúpnej zmluvy vzniklo na predmet kúpy podľa ustanovenia § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z.z. predkupné právo štátu. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v obdobných veciach opakovane právne vyjadruje tak, že v dôsledku tejto skutočnosti je zmluvná voľnosť vlastníka pozemku obmedzená priamo zo zákona, a teda vlastníci dotknutých pozemkov sú povinní v prípade zamýšľaného predaja prednostne ponúknuť tieto pozemky na kúpu štátu. Najvyšší súd uvedenú situáciu hodnotí ako dodatočnú právnu nemožnosť plnenia, ktorá objektívne nastala pred rozhodnutím o vklade. Zákonné predkupné právo na základe § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. spôsobuje s účinkom nepravnej retroaktivity dodatočnú právnu nemožnosť plnenia zmluvy o prevode nehnuteľnosti, na ktorú skutočnosť správny orgán rozhodujúci o návrhu na vklad je podľa § 31 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z.z. povinný prihliadať. Vzhľadom na to, že k predmetnému pozemku existovalo zákoné predkupné právo štátu, bola povinná ho rešpektovať a tak prijala ponuku spoločnosti MH Invest, s. r. o., so sídlom Mlynské Nivy 44/A, 821 09 Bratislava, IČO: 36 724 530, ktorej jediným spoločníkom je Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, teda spoločnosti so 100% majetkovou účasťou štátu, na uzatvorenie kúpnej zmluvy. MH Invest, s. r. o. následne previedol vlastnícke právo k pozemku kúpnu zmluvou na spoločnosť MH Invest II, s. r. o., so sídlom Trnavská cesta 100, 821 01 Bratislava, IČO: 50 021 150, ktorej jediným spoločníkom je Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky. Ak by návrh MH Invest, s.r.o. na uzatvorenie kúpnej zmluvy neprijala, bolo by jej vlastnícke právo k pozemku, odhladnuc od jej vôle, vyvlastnené. Napadnuté rozhodnutie z hľadiska preskúmateľnosti spĺňa po vecnej stránke všetky náležitosti v súlade s ust. § 220 ods. 2 CSP, keď dáva odpoveď na všetky relevantné otázky, týkajúce sa samotného prebiehajúceho konania.

4. Žalobca v písomnom vyjadrení k podanému vyjadreniu žalovanej uviedol, že pokiaľ žalovaná poukázala na rozhodnutia NS SR v obdobných veciach (sp. zn. 10 Sžrk/8/2017, R 54/2018), uvedené rozhodnutia boli napadnuté ústavnými sťažnosťami pre arbitrárnosť záverov, porušenie legitímnych očakávaní účastníka a v niektorých prípadoch nevysporiadanie sa s otázkou, či je s porušením predkupného práva spojená absolútna neplatnosť, relatívna neplatnosť resp. či predkupné právo zostáva zachované aj voči nadobúdateľovi. Ďalším dôvodom ústavných sťažností je, že NS SR porušil právo sťažovateľa podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru týkajúceho sa ochrany majetku, pretože nerešpektoval princíp rešpektovania majetku, princíp odňatia majetku podľa pravidiel, princíp zachovania rovnováhy medzi požiadavkami všeobecného záujmu komunity a požiadavkami na ochranu základných práv jednotlivca. Sťažovateľ bol rozhodnutím správneho orgánu pozbavený svojho majetku, a to nezákonným spôsobom, nakoľko k zrušeniu rozhodnutia o vklade došlo na základe vyhovenia protestu prokurátora, ktorý zjavne vybočoval z rámca zákona. Z uvedeného vyplýva, že k pozbaveniu vlastníckeho práva nedošlo za podmienok ustanovených zákonom a nebol rešpektovaný princíp zachovania rovnováhy medzi požiadavkou všeobecného záujmu a základných práv sťažovateľa. Súd neuviedol preskúmateľnú argumentáciu ohľadom následkov spojených s porušením predkupného práva, len odkázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Sžrk/2/2018. Z doktríny materiálneho právneho štátu vyplýva požiadavka, aby sa súd vysporiadal s argumentmi strán, ktoré sú jasné, zrozumiteľné, dostatočne konkrétne a relevantné k veci. Nemožno akceptovať také rozhodnutia, ktoré právnu argumentáciu účastníkov vôbec neberú do úvahy.

5. Na výzvu odvolacieho súdu, aby sa strany sporu vyjadrili k otázke možného iného právneho posúdenia naliehavého právneho záujmu v zmysle § 137 písm. c/ CSP, žalobca uviedol, že má za to, že rozhodnutím bolo vyvlastnené jeho vlastnícke právo k pozemku nie vlastnícke právo spoločnosti MH Invest II s. r. o., a teda náhrada za vyvlastnenie pozemku má byť vyplatená jemu, pričom pre vyplatenie náhrady za vyvlastnenie musí preukázať, že bol vlastníkom pozemku ku dňu vyvlastnenia a teda, že vyvlastnené bolo jeho vlastnícke právo k pozemku. Ak súd rozhodne, že bol vlastníkom pozemku ku dňu jeho vyvlastnenia, bude takýto rozsudok rozhodujúcim podkladom pre rozhodnutie OS Nitra o tom, komu náhradu za vyvlastnenie pozemku vyplatí. Uvedené tak vylučuje záver, že nemá naliehavý právny záujem a opačný záver by bol arbitrárnym. Poukázal na rozhodnutie KS v Nitre sp. zn. 12Co/46/2019, s ktorého závermi sa stotožňuje. Vyplatenie náhrady je viazané na výsledok konania o vlastníctve vyvlastňovaného pozemku. Je teda možné prijať záver, že naliehavý právny záujem je daný,

resp. že naliehavý právny záujem vyplýva z osobitného predpisu(poukaz žalobcu na § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z.).

6. Žalovaná k výzve súdu k otázke možného iného právneho posúdenia naliehavého právneho záujmu v zmysle § 137 písm. c/ CSP uviedla, že žalobca nemá na podanej žalobe naliehavý právny záujem, nemá naliehavý právny záujem ani na určení, že bol vlastníkom nehnuteľností ku dňu ich vyvlastnenia. Keby aj bol žalobca v konaní úspešný, neprinieslo by to žiadnu zmenu v právnom stave, ktorý sa týka predmetnej nehnuteľnosti. Teda ani prípadný vyhovujúci rozsudok by nebol pre žalobcu po právnej stránke významný, užitočný.

7. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 Civilného sporového poriadku - ďalej len „CSP“) po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa, preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo podľa § 363 a § 365 ods. 1 CSP, viazaný odvolacími dôvodmi a rozsahom tohto odvolania (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP), viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie podľa § 383 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP za splnenia podmienok ustanovených v § 219 ods. 3 CSP dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné a rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 387 odsek 1 CSP ako vecne správny potvrdiť.

8. S účinnosťou od 01. 07. 2016 bol prijatý zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) a v súlade s § 473 CSP došlo k zrušeniu dovtedy platného zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku. Nová právna úprava dôsledne dodržiava princíp okamžitej aplikovateľnosti procesno-právnych noriem, ktorý znamená, že nová procesná úprava sa použije na všetky konania, a to aj na konania začaté pred dňom účinnosti CSP. Zároveň však uvedený právny predpis v ust. § 470 ods. 2 stanovuje výnimky z tohto základného pravidla. Podľa tohto ustanovenia účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

9. Podľa § 470 odsek 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

10. Podľa § 470 odsek 2 vety prvej CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

11. Predmetom konania je nárok žalobcu (po pripustení zmeny žalobného petitu uznesením zo dňa 07. 06. 2018 č. k. 19C/101/2016-89), na určenie, že je výlučným vlastníkom pozemkov registra „C“ v kat. úz. W., obec D., okres D., parc. č. XXX/XXX ostatné plochy o výmere XXX m², parc. č. XXX/XXX ostatné plochy o výmere XXXX m² a parc. č. XXX/XXX ostatné plochy o výmere XXXX m², ku dňu ich vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18. 08. 2016 Okresného úradu D., odbor výstavby a bytovej politiky č. OU-NR-P v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10. 10. 2016 č. XXXXX/XXXX/BXXX/SV/XXXXX/Ho. Žalobu odôvodnil tým, že dňa 07. 07. 2015 uzavrel so žalovanou ako predávajúcou kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v kat. úz. W., obec D., okres D., zapísaných Okresným úradom D. na LV č. XXXX parc. reg. "E" evidované na mape určeného aparátu ako parc. č. XXX, druh pozemku: orná pôda o výmere XXX m², parc. č. XXX, druh pozemku: orná pôda o výmere XXXX m², parc. č. XXX druh pozemku: trvalý trávnatý porast o výmere XXXX m². Návrh na vklad vlastníckeho práva bol Okresnému úradu D., katastrálny odbor doručený dňa 08. 07. 2015. Žalovaná od zmluvy odstúpila, pričom odstúpenie žiadnym spôsobom nezdôvodnila, pričom pre takýto úkon žalovanej neexistovali nielen zmluvné, ale ani zákonné dôvody. V priebehu konania, v súvislosti s navrhovanou zmenou žaloby, žalobca ďalej dôvodil, že na základe Kúpnej zmluvy č. XXXXX/XXX/XXXX/W.XXX/XXXX uzatvorenej medzi spoločnosťou MH Invest s. r. o., Trnavská cesta 100, Bratislava ako kupujúcim a žalovanou ako predávajúcou bola ako vlastníkom pozemku zapísaná do katastra nehnuteľností spoločnosť MH Invest s. r. o. Na základe Kúpnej zmluvy č. XXXXXXXX medzi MH Invest s.r.o. ako predávajúcim a spoločnosťou MH Invest II. s. r. o., so sídlom Trnavská cesta 100, Bratislava ako kupujúcim bola ako vlastníkom pozemkov (už označených ako pozemok registra „C“ parc. č. XXX/XXX ostatné plochy o výmere XXX m², parc. č. XXX/XXX ostatné plochy o výmere XXXX m², parc. č. XXX/XXX ostatné plochy o výmere XXXX m²) zapísaná do katastra nehnuteľností spoločnosť MH Invest II s.r.o. Právoplatnosťou rozhodnutia Okresného úradu D., odbor výstavby a bytovej politiky z 18. 08. 2016 č. OU-NR-P došlo okrem iného k vyvlastneniu pozemkov

v prospech spoločnosti MH Invest s. r. o.. Náhrada za vyvlastnenie, vrátane náhrady za vyvlastneniu predmetného pozemku, má byť v zmysle rozhodnutia uložená do úschovy na Okresnom súde Nitra. Rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR z 10. 10. 2016 č. XXXXX/XXXX/BXXX-SV/XXXXX/Ho. Žalobca má za to, že zmluva so žalovanou je platná a na jej základe nadobudol vlastnícke právo k pozemku a považuje následné prevody zo žalovanej na spoločnosť MH Invest s. r. o. a zo spoločnosti MH Invest s. r. o. na spoločnosť MH Invest II. s. r. o. za nulitné. Žalobca má za to, že rozhodnutím bolo vyvlastnené jeho vlastnícke právo, nie vlastnícke právo spoločnosti MH Invest II s. r. o. a teda náhrada za vyvlastnenie pozemku má byť vyplatená jemu. Pre vyplatenie náhrady za vyvlastnenie musí pritom preukázať, že bol vlastníkom pozemku ku dňu vyvlastnenia, teda že vyvlastnené bolo jeho vlastnícke právo k pozemku a nikoho iného. Túto skutočnosť môže preukázať jedine určujúcim rozsudkom súdu a bez takéhoto určenia sa jeho právne postavenie ohľadne vyplatenia náhrady za vyvlastnenie stáva ohrozeným a neistým. Teda, oproti pôvodnej žalobe sa už nemôže domáhať určenia vlastníckeho práva k pozemku s tým, že zmenenou žalobou sa domáhal určenia, že bol vlastníkom pozemku ku dňu vyvlastnenia pozemku, pričom takýto rozsudok súdu bude jediným rozhodujúcim podkladom pre rozhodnutie Okresného súdu Nitra o tom, komu náhradu za vyvlastnenie pozemku vyplatí.

12. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založil na konštatovaní, že žalobca má naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení. Odvolací súd sa s názorom súdu prvej inštancie o danosti a existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení v zmysle § 137 písm. c/ CSP nestotožnil.

13. Žalobca v podanom odvolaní ako odvolací dôvod namietal nesprávny procesný postup súdu spočívajúci v nepreskúmateľnosti, v nedostatočnom odôvodnení a arbitrárnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, čím malo dôjsť k porušeniu jeho práva na spravodlivý súdny proces.

14. Pojem právo na spravodlivý proces ešte nie je ustálené definovaný v rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR, ale vyplýva z bohatej judikatúry Ústavného súdu SR k čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a spravodlivým procesom sa rozumie celý postup a ucelený reťazec postupov, kedy sú súdnou cestou chránené práva a právom chránené záujmy osôb. Povedané inými slovami, právo na spravodlivý proces je ústavou (dohovorom) zaručené právo každého na prístup k nezávislému a nestrannému sudcovi. Ide o zákonom stanovený procesný postup a zákonom upravené súdne konanie. Ide teda o celý reťazec záruk zákonnosti, ktoré v súhrne zodpovedajú nárokom ústavnosti vyjadrenej v Ústavnom poriadku Slovenskej republiky.

15. Pod porušením práva na spravodlivý proces je potrebné rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavno-právneho rámca a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae, teda odmietnutia spravodlivosti (obdobne napr. uznesenie NS SR sp. zn. 2Cdo/141/2017 z 30. 08. 2018). Právo na spravodlivý proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napr. rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

16. Pojem "procesný postup" bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach NS SR tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu

realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia NS SR sp. zn. 1Cdo 6/2014, 3Cdo 38/2015, 5Cdo 201/2011, 6Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. "Postupom súdu" možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pokiaľ "postupom súdu" nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už "postupom súdu" vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (porovnaj rozhodnutia NS SR sp. zn. 1ECdo 10/2014, 3Cdo 146/2013). Pojem "procesný postup" súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016. V súvislosti s námietkou žalobcu o nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolací súd poukazuje na zjednocujúce stanovisko prijaté na rokovaní Občiansko-právneho kolégia NS SR, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, právna veta ktorého znie: "Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ OSP. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ OSP." Uvedené stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod R 2/2016, možno aplikovať na odvolacie konanie, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá vadu konania spočívajúcu v odňatí práva na spravodlivý súdny proces, pre ktorú by musel odvolací súd napadnutý rozsudok zrušiť. Odvolací súd po preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie obsahuje skutkové zistenia, právne normy aplikované súdom prvej inštancie a právne posúdenie, pre ktoré nemožno konštatovať nepreskúmateľnosť rozsudku, a tým vadu konania majúcu za následok odňatie práva na spravodlivý proces.

17. Ďalej sa odvolací súd zaoberal posúdením otázky, či podaná žaloba je vhodným a správne zvoleným procesným nástrojom ochrany práva žalobcu a či žalobca má naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 137 písm. c/ CSP.

18. Podľa § 137 písm. c/ CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak to vyplýva z osobitného predpisu. V danom prípade je nepochybné, že ide o žalobu o určenie vlastníckeho práva žalobcu k sporným pozemkom, pričom žalobca požaduje určiť, že ku dňu vyvlastnenia nehnuteľnosti bol ich vlastníkom.

19. Podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby je podľa § 137 písm. c/ CSP (predtým § 80 písm. c/ OSP) právny záujem na požadovanom určení, na skúmaní ktorého založil súd prvej inštancie svoje rozhodnutie, keď dospel k záveru, že žalobca má na požadovanom určení naliehavý právny záujem. Právny záujem procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 137 písm. c/ CSP musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu a či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snád len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené, alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (R 17/1972). Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah strán sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) aj iná žaloba (pozri rozhodnutie NS SR v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/96). Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti v prejednávanej veci vedúce k sporu medzi stranami a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane, vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši. Rešpektujúc zásadu hospodárnosti konania sa súd musí zaoberať otázkou existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe už po začatí konania, pričom naliehavý právny záujem na požadovanom určení musí byť daný aj v čase rozhodovania (rozhodnutie NS SR 5Cdo 264/2007, 5Cdo 31/2011, 4Cdo 111/2008).

20. Určovacou žalobou môže byť určené len jestvovanie práva, príp. právneho vzťahu existujúceho ku dňu vyhlásenia rozsudku. Obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulé, ani do budúcnosti (pozri rozhodnutie NS SR 2Cdo 32/98, 2Cdo 131/06). Z tohto pravidla judikatúra pripúšťa aj výnimky, a to v podobe žalôb o určenie, že určitá osoba bola ku dňu smrti vlastníkom, resp. že určitá vec patrí do dedičstva (rozhodnutie NS SR sp. zn. 1Cdo 26/07, 3Cdo 44/08).

21. Z uvedeného vyplýva, že naliehavý právny záujem na danom určení nemôže byť v danom prípade daný, pretože by nedošlo k zmene vlastníka, ktorý je v súčasnej dobe zapísaný na liste vlastníctva a žalobca sa napokon tohto určenia ani nedomáha, pretože žiadal po zmene petitu určiť vlastnícke právo iba ku dňu vyvlastnenia. Z obsahu žaloby a všetkých jeho vyjadrení vyplýva, že žalobu podal z dôvodu vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok. Vychádzajúc z uvedeného, dospel odvolací súd k záveru, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení nie je daný, pretože petiti žaloby, skutkové tvrdenia a právne posúdenie, sa neviaže na odstránenie konkrétnej spornosti žalobcom uplatňovaného práva (rozhodnutie NS SR 5Cdo 548/2015 z 28. 09. 2016 publikovaným pod R 22/2017).

22. Z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR zo dňa 18. mája 2018 sp. zn. 6 Sžrk 3/2018, okrem iného vyplynulo, že okresný úrad posudzuje skutočnosti, ktoré môžu mať vplyv na povolenie vkladu ku dňu vydania rozhodnutia o návrhu na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Z uvedeného vyplýva, že okresný úrad skúma, či po uzavretí zmluvy do rozhodnutia o povolení vkladu nenastali skutkové alebo právne zmeny, ktoré by bránili vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Neprihliadnutie okresného úradu v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na schválenie predkupného práva štátu podľa § 3 ods. 5 zák. č. 175/1999 Z. z., obsahujúceho zmluvnú voľnosť povinného z predkupného práva ako vkladu, je podľa kasačného súdu v rozpore s účelom a cieľmi zákona č. 175/1999 Z. z. a porušením § 31 ods. 1 Katastrálneho zákona. Uvedené platí aj vtedy, ak predkupné právo štátu vzniklo až po uzavretí kúpnej zmluvy, ktorá je predmetom konania o povolení vkladu, keď okresný úrad je povinný skúmať, či po uzavretí zmluvy do rozhodnutia o povolení vkladu nenastali skutkové alebo právne zmeny, ktoré by bránili vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Vychádzajúc z tvrdení žalobcu, je nesporné, že tento v skutočnosti nesledoval určiť vlastníctvo k nehnuteľnostiam, ale ide mu len o vyplatenie náhrady za vyvlastnené pozemky. Za danej situácie sa tak žalobca nemôže domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva, keď úspech vlastníckej žaloby, či žaloby na určení vlastníckeho práva, predpokladá, že žalobca preukáže existenciu skutočností, s ktorými právo vznik vlastníckeho práva k veci (k nehnuteľnosti) spája. Žalobe žalobcu tak nemôže byť vyhovievané pre absenciu naliehavého právneho záujmu na navrhovanom určení. Zo skutkového stavu je nesporné, že žalobca sa domáha určenia vlastníckeho práva, avšak v skutočnosti sleduje vyplatenie náhrady za vyvlastnené nehnuteľnosti. Potom však žaloba o určenie vlastníckeho práva nemôže plniť svoju preventívnu funkciu, čomu korešponduje požiadavka existencie naliehavého právneho záujmu.

23. Z uvedených dôvodov odvolací súd sa nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie o existencii naliehavého záujmu žalobcu na požadovanom určení a skonštatoval, že naliehavý právny záujem žalobcu na určení vlastníckeho práva do minulosti (ku dňu vyvlastnenia) nie je daný, keď určovacou žalobou môžu byť určené len existencia práva, prípadne právneho vzťahu existujúceho ku dňu vyhlásenia rozhodnutia, obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulé (rozsudok NS SR 8Cdo 156/2018 z 20. 03. 2019, 2Cdo 32/98, 2Cdo 131/06). (Nejde v danom prípade o výnimku, že určitá vec patrí do dedičstva, resp. určitá osoba bola ku dňu smrti vlastníkom určitej veci).

24. Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým žalobu zamietol, pretože mal za to, že žalobca nemá na požadovanom určení naliehavý právny záujem a keďže táto základná podmienka prípustnosti určovacej žaloby v danom prípade naplnená nebola, nebol dôvod sa už ďalej zaoberať ďalšími dôvodmi zamietnutia žaloby (namietanými v podanom odvolaní), pretože na výsledok odvolacieho konania by žiadny vplyv nemali. Pokiaľ žalobca poukázal na to, že v konaní pred odvolacím súdom pod sp. zn. 12Co/46/2019 bola konštatovaná existencia naliehavého právneho záujmu na totožnom určení akého sa domáha i v tomto konaní, odvolací súd udáva, že rozhodovacia činnosť senátu 9Co v obdobných veciach je súladná s tým, ako rozhodujú i iné senáty Krajského súdu v Nitre v obdobných veciach, napr. vo veciach sp. zn. 6Co/63/2018, sp. zn. 8Co/297/2018, sp. zn. 25Co/9/2020 a pod., pričom vo všetkých týchto rozhodnutiach boli žaloby zamietnuté pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na danom určení a s takýmito závermi sa odvolací súd stotožňuje.

25. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 396 odsek 1 v spojení s § 255 odsek 1 CSP a úspešnej žalovanej v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi v plnom rozsahu. O výške týchto trov rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom podľa § 262 odsek 2 CSP. Pokiaľ žalobca v podanom odvolaní poukázal na aplikáciu ustanovenia § 257 CSP na rozhodovanie o trovách tohto konania, s takýmto názorom žalobcu sa odvolací súd nestotožňuje, majúc za to, že na rozhodovanie o trovách konania súd prvej inštancie správne aplikoval ustanovenie § 255 ods. 1 CSP. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 MCdo 17/2009, sp. zn. 5 Cdo 67/2010 či sp. zn. 3 MCdo 46/2012) ustanovenie § 257 nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie, ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 257 preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Strane, ktorá mala vo veci úspech, nemožno nepriznať náhradu trov podľa výnimočného ustanovenia len na základe všeobecného záveru hodnotiaceho dopad rozhodnutia o určitom druhu nárokov... Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania, ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu. Hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 255 ods. 1).

26. Z hľadiska žalobcom požadovanej aplikácie ustanovenia § 257 CSP žalobca v odvolaní uviedol, že špecifické okolnosti prejednávanej veci je treba vidieť v tom, že podanie žaloby bolo zapríčinené správaním žalovanej, ktorá kúpnu cenu za pozemok nevrátila a následne predmetný pozemok predala štátu, čiže jej bola vyplatená ďalšia kúpna cena. Tiež zmena právneho predpisu, resp. vydanie uznesenia vlády, nemôže byť posudzované na jeho ťarchu.

S takýmto názorom žalobcu z hľadiska rozhodovania o trovách konania sa odvolací súd nestotožňuje, majúc za to, že v danej veci nemožno vzhliadnuť žiadne mimoriadne okolnosti, ktoré by odôvodňovali rozhodnutie o trovách konania v zmysle ustanovenia § 257 CSP. Rovnako mal odvolací súd za to, že predmetom prejednávanej veci bola žaloba o určenie vlastníckeho práva, pričom dôvody, ktoré viedli k jej zamietnutiu spočívali na posúdení základnej podmienky prípustnosti takejto žaloby, a to existencie/neexistencie naliehavého právneho záujmu na žalobcom požadovanom určení, pričom treba ustáliť, že žalobca na požadovanom určení naliehavý právny záujem nemá. I v tomto ohľade potom nie je možné konštatovať, že z hľadiska výsledku tohto sporu je dôvodné prihliadať na mimoriadne okolnosti veci, ktoré tu preukázané neboli, a ktoré by odôvodnili to, že by o trovách konania nebolo rozhodované podľa zásady zodpovednosti za výsledok konania zakotvenej v ustanovení § 255 ods. 1 CSP ako základnej zásady uplatniteľnej v sporovom konaní. Niet žiadneho opodstatneného dôvodu, aby sa i v prejednávanej veci táto zásada neuplatnila, keď to, že by tu existovali mimoriadne okolnosti veci, odôvodňujúce postup podľa § 257 CSP, podľa názoru odvolacieho súdu preukázané nebolo. Preto bolo namiesto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť i v jeho výroku o trovách konania (teda v celom rozsahu) ako i o trovách odvolacieho konania rozhodnúť podľa § 396 odsek 1 v spojení s § 255 odsek 1 CSP.

Toto rozhodnutie bolo v senáte prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).